

Re:public utmanar två aktivister:

HUR SKA DJURENS BEFRIELSE GÖRAS TILL MÄNNISKANS ENSAK?

TEXT ■ VOLODYA VAGNER
BILD ■ MOA KARLBERG

Martin Smedjeback, djurrättsaktivist som förespråkar kakor och öppenhet:

»Vi gör vårt yttersta för att undvika att de känner sig attackerade.«

Det är inte helt lättdefinierat med våld. Min definition är att det är något som skadar kännande individer. Att bryta upp ett lås för att rädda liv tycker jag däremot är moraliskt försvarbart. Men det är inte helt lätt att säga var gränsen går, till exempel vad gäller psykiskt våld.

Människors näring är ofta invävd i deras identitet. Så när vi går in på gårdar där ägarna bor i närheten av djuren gör vi vårt yttersta för att undvika att de känner sig attackerade. Dels lämnar vi då brev där vi skriver att det vi gjort inte är en attack mot dem. Vi undertecknar med våra namn och telefonnummer så att de kan ta kontakt med oss om de vill. Vi lämnar även kakor. Efter aktionerna brukar vi även polisanmäla oss själva. Vi är helt öppna med vad vi gör. Det enda vi är hemlighetsfulla med är var djuren vi befriat har hamnat.

Sedan använder vi rättegångarna som en plattform för att försöka väcka opinion och

få till diskussion i samhället. Kraften med ickevåld är svår att sammanfatta. Det är en sorts politisk jiu jitsu, där man använder motståndarens kraft till att skapa ett bättre samhälle. Inom djurrättsrörelsen finns det återkommande diskussioner kring metoder. Jag har inte för vana att fördöma andras aktioner och tycker inte att det är något konstigt att det finns olika arbetssätt inom en rörelse. Men själv argumenterar jag för öppna fritagningar eftersom jag tror att det är mer effektivt på sikt. Vi får inte endast tänka på djuren som lever nu utan har ett ansvar att tänka på de miljontals som ännu inte fötts. Om man vill få till stora samhällsförändringar måste man ha stora delar av befolkningen med sig.

Djur ska inte tvingas in i industriella processer för att ge människor mat, kläder och andra produkter – istället bör de befrias! Så långt är många inom djurrättsrörelsen överens. Men hur ska de mobilisera stora massor som kan förändra på riktigt? Genom att polisanmäla sig själva och använda rättegången som reklam? Eller genom att sabotera och trakassera i det fördolda?

»Jonas«, djurrättsaktivist som förespråkar militanta aktioner i det fördolda:

»Man måste inte mordhota någon. Men trakasserier har varit en metod.«

Vi som står för dolda fritagningar är inte emot att folk gör öppna fritagningar. Många ser nog vinsten med det också. Men jag tycker att det finns en risk med öppna fritagningar: att aktivisterna ses som hjältar och räddare, när det egentligen borde handla om djuren. Sedan tror jag att dolda fritagningar är mer effektiva. Dels för att kunna fortsätta göra aktioner, istället för att sitta i fängelse.

Det långsiktiga värdet med att inom anonyma och ledarlösa grupper och organisationer genomföra dolda aktioner, sabotage och fritagningar är att det är reproducerbart. Det finns ingen gräns för hur många som kan inspireras och göra liknande aktioner själva. Men antalet människor som kan göra öppna fritagningar och bli mediepersonligheter är väldigt begränsad.

I frågan om våld så är ju även bland oss, som inte uttryckligen förespråkar icke-våld, den stora majoriteten trots allt emot att skada människor i våra aktioner. Vad gäller

psykiskt våld är det komplicerat. Allting kan påverka folk psykiskt, frågan är var gränsen går. Om ett företags aktier går ner, är det då psykiskt våld mot ägarna? Jag tycker att det finns en funktion och berättigande i att vara hård i sin framtoning. Det betyder inte att man måste mordhota någon. Men trakasserier har ju varit en metod. Ett framgångsrikt exempel var kampanjen mot Huntingdon Life Sciences, ett stort brittiskt laboratorium som gjorde djurförsök. Det var en bred och folklig internationell kampanj, där metoderna bland annat handlade om att göra det så obehagligt som möjligt för de på företaget och dess underleverantörer att fortsätta göra det de gjorde. Det innebar att folk hade demonstrationer hos dem på nätterna, kastade ljudlarm på deras tak, följde efter dem till jobbet. Det byggdes en kritisk massa som var militant, även om det aldrig var tal om att använda våld mot de här personerna.